Σήκω και πάτα το

Στο κλείσιμο του 2023, υπάρχουν όλοι οι λόγοι του κόσμου για να είμαστε πολιτικά απαισιόδοι και απαισιόδοξες. Τελειώνει μία χρονιά που επισφράγισε με τραγικό τρόπο ότι η παρατεταμένη λιτότητα, οι ιδιωτικοποιήσεις και η εγκατάλειψη των υποδομών φέρνουν τραγικά αποτελέσματα, από τις φωτιές και τις πλημμύρες που σάρωσαν τμήματα της χώρας μέχρι την τραγωδία στα Τέμπη. Η εκλογική επιτυχία της ΝΔ, σε αυτό το πλαίσιο, ήρθε ως «νομιμοποίηση» της καταστροφής αλλά και ως επώδυνη υπενθύμιση πως η λογική της μη εναλλακτικής έχει χαραχτεί βαθιά στην ελληνική κοινωνία από το 2015 και μετά. Οι αντιστάσεις των κινημάτων σε όλα αυτά παραμένουν, κάποιες στιγμές κορυφώθηκαν, όπως στις μεγάλες απεργίες μετά τα Τέμπη αλλά, στη μεγάλη εικόνα, παραμένουν αδύναμες και καθηλωμένες σε μάχες οπισθοφυλακής. Είναι ενδεικτικό ότι η κυβέρνηση και η κυρίαρχη πολιτική φθείρονται ελάχιστα από το πρόβλημα της ακρίβειας, ενώ στη δημόσια συζήτηση κυριαρχεί μία αίσθηση ματαιότητας, σαν η ακρίβεια να είναι (ένα ακόμα) φυσικό φαινόμενο — σκληρή απόδειξη ότι οι θέσεις της Αριστεράς για την ακρίβεια, τις αιτίες της και τις πιθανές λύσεις, ελάχιστα έχουν επιδράσει ακριβώς σε εκείνους που τις έχουν ανάγκη. Πρόκειται για ένα συνολικό πλαίσιο που μέσα στην Αριστερά τροφοδοτεί την απογοήτευση, την ιδιώτευση, ακόμα και αντικοινωνικές λογικές — «ΝΔ θέλατε ε;», γράφουν κάποιοι, νομίζοντας ότι πείθουν κάποιον, ενώ το μόνο που καταφέρνουν είναι να προβάλλουν επιθετικά την πολιτική γύμνια τους.

Σε αυτό το πλαίσιο, κάποιες εκδηλώσεις των τελευταίων ημερών, ήρθαν να βάλουν στη συζήτηση την υπόθεση μίας αριστερής εναλλακτικής εν όψει εκλογών. Η μαζικότητα τους και η αποφασιστικότητα κάποιων τοποθετήσεων, δείχνουν μία διαφορετική λογική που έρχεται να «πατήσει» στα θετικά αποτελέσματα αριστερών δημοτικών σχημάτων σε μεγάλους δήμους, ιδίως στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Έρχονται να εκφράσουν μία λογική ριζοσπαστικής ενότητας στους επερχόμενους αγώνες και στις ευρωεκλογές, ελπίζοντας ότι τα πρώτα δείγματα αμφισβήτησης της ηγεμονίας της ΝΔ μπορούν να μετατραπούν σε συνολική και μαζική σύγκρουση με αυτή την πολιτική. Όπως ειπώθηκε και λίγο παραπάνω, υπάρχουν όλοι οι λόγοι του κόσμου να είμαστε καχύποπτοι και καχύποπτες απέναντι τους.

Και η ήττα της Αριστεράς;

Εύλογα θα πει κανείς ότι τα παραπάνω είναι περισσότερο αφελείς προσδοκίες παρά ουσιαστικό σχέδιο. Οι εν λόγω εκδηλώσεις και οι αντίστοιχες δηλώσεις εκφράζουν φρούδες ελπίδες, υποτιμώντας το βάθος και τη σημασία της ήττας της Αριστεράς τα τελευταία χρόνια. Ίσως ακόμα να είναι και εκλογολάγνες, εστιάζοντας υπερβολικά στο (ούτως ή άλλως ναρκοθετημένο) πεδίο των

ευρωεκλογών, ενώ ο «κόσμος καίγεται» και υπάρχει επιτακτική ανάγκη για αγώνες το επόμενο διάστημα.

Είναι προφανές ότι η ήττα της Αριστεράς από το 2015 μέχρι σήμερα κινείται σε όλα τα επίπεδα· είναι μία υποχώρηση στην παραγωγή ιδεών, θεωρίας, στην παρέμβαση στη δημόσια σφαίρα, στις καινοτόμες και ριζοσπαστικές παρεμβάσεις στα κινήματα, στη δημιουργία νέων φορέων, στην ανάπτυξη νέων πρακτικών στον δρόμο και η λίστα επεκτείνεται επ άπειρον. Πρόκειται για μία υποχώρηση της αριστερής σκέψης και πράξης που μετατρέπει την Αριστερά, τον κόσμο και τους φορείς της όλο και περισσότερο σε τελετουργικές διαδικασίες παρά σε μάχιμα πολιτικά υποκείμενα που θέλουν, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, να αλλάξουν τον κόσμο. Η φορά του βέλους δεν μπορεί έτσι εύκολα να αντιστραφεί από μία ενωτική κίνηση, από ένα εκλογικό κατέβασμα ή από ένα πιθανό καλό εκλογικό αποτέλεσμα, είναι κατανοητό αυτό.

Ωστόσο, ισχύει και το ανάποδο. Οι διαρκείς εκλογικές ήττες, η αίσθηση ότι η ΝΔ παίζει «χωρίς αντίπαλο», η απουσία μίας –μειοψηφικής αλλά υπαρκτής– αριστερής εναλλακτικής απέναντι στην κυρίαρχη νεοφιλελεύθερη λογική, υπονομεύουν κάθε προσπάθεια στρατηγικής ανασυγκρότησης της Αριστεράς. Οι προσπάθειες στα κινήματα, νέες θεωρητικές αναζητήσεις, νέες παρεμβάσεις στη δημόσια σφαίρα (όπως και το Jacobin) δεν μπορούν να εξελιχθούν στο κενό ούτε σε ιδανικές εργαστηριακές συνθήκες. Επηρεάζονται από τον συνολικό συσχετισμό και επιδρούν σε αυτόν. Μία νέα ήττα της ριζοσπαστικής Αριστεράς στις επερχόμενες ευρωεκλογές δεν είναι κάτι ουδέτερο απέναντι στην προοπτική ανάπτυξης αγώνων.

Πολύ περισσότερο, η ύπαρξη όλων αυτών των διάσπαρτων και αδύναμων εγχειρημάτων, μαζί με έναν «γαλαξία» μικρότερων ή μεγαλύτερων οργανώσεων και κομμάτων δείχνουν ότι η ήττα της Αριστεράς έχει βάθος και είναι συνολική αλλά δεν είναι συντριπτική. Για να το πούμε χοντρά: παρά τις φαντασιώσεις του Βορίδη, δεν γίναμε ακόμα Ιταλία και μάλλον δεν θα γίνουμε ούτε στο προσεχές μέλλον. Η Αριστερά είναι υπαρκτή δύναμη σε σωματεία, συλλόγους, κινήματα, στην κοινωνική συνείδηση που αρνείται, για παράδειγμα, να συστρατευτεί με το Ισραήλ στη γενοκτονία στη Γάζα. Δεν έχει εκφυλιστεί πλήρως σε δύναμη διαχείρισης μνημονίων (όσο και αν θα το ήθελε ο ΣΥΡΙΖΑ) ούτε έχει γίνει μία άμορφη μάζα ομίλων, γκρουπών και αγωνιστών χωρίς σαφή πολιτική κατεύθυνση. Το παιχνίδι παίζεται ακόμα…

Μία άλλου είδους «ένσταση», απόλυτα σεβαστή, είναι ότι, ανεξαρτήτως προθέσεων *είναι ανέφικτο* να γίνει κάτι τώρα και να παράγει ουσιαστικά αποτελέσματα. Είναι εξίσου προφανές με το παραπάνω, ότι οι συνθήκες είναι εναντίον μας. Δεν ήταν όμως εξίσου αντίξοες οι συνθήκες όταν τέλη Αυγούστου, τρία μικρά δημοτικά σχήματα ετοιμάζονταν (τελευταία στιγμή…) να συνεργαστούν και να σπάσουν το όριο 3% για να μπουν στο δημοτικό συμβούλιο της Αθήνας και να εκφράσουν τα τοπικά κινήματα; Σε κάθε περίπτωση, οι εκλογές, στο πλαίσιο του συστήματος, θα είναι πάντα αγώνας «εκτός έδρας» για την Αριστερά. Το ερώτημα είναι αν έχουμε το περιθώριο να απέχουμε σε ένα κοινωνικό πλαίσιο που γίνεται όλο και πιο ασφυκτικό για τις λαϊκές τάξεις, τη στιγμή μάλιστα που οι αυταπάτες μίας καλύτερης διαχείρισης, μέσα από το όχημα του ΣΥΡΙΖΑ, καταρρέουν με κρότο.

Χρειάζεται διάθεση να κινηθούμε λίγο (όχι πολύ γιατί εκεί αρχίζουν άλλα προβλήματα) παραπάνω από όσο επιτρέπει το μπόι μας. Να δοκιμάσουμε νέους τρόπους παρέμβασης, νέο περιεχόμενο που θα συνενώσει την ανάγκης ρήξης με την ΕΕ με τα σημερινά κοινωνικά ζητήματα και αδιέξοδα — στα οποία, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, έχει βάλει το χέρι της η γραφειοκρατία των Βρυξελλών. Αντίστοιχα, χρειάζεται μία νέα φυσιογνωμία που θα συνενώνει και θα εμπνέει ανένταχτους αγωνιστές, -στριες και πολιτικές δυνάμεις χωρίς επιβολή και κόλπα μικρο-ηγεμονισμών. Οι ήττες, οι αποτυχίες ή η παρατεταμένη αποχή δικαίως κάνουν πολλούς να δυσπιστούν. Η ευθύνη για να σπάσει αυτό, βαραίνει όσους και όσες σήμερα αναλαμβάνουν την πολιτική πρωτοβουλία.

Μέσα σε όλα βέβαια, χρειάζεται και μία δόση «υγιούς βολονταρισμού», μία προσπάθεια όχι να υπερβούμε την πραγματικότητα αλλά να πασχίσουμε για να την φέρουμε, έστω και λίγο, πιο κοντά στα σχέδια και τις ανάγκες μας. Δεν υπάρχει μαθηματικός τύπος που λέει πότε είμαστε «πολιτικά έτοιμοι» για να κάνουμε το βήμα παραπάνω — ούτε προβλέπεται να φτιαχτεί κάποιο πολιτικό AI που θα μας λύνει δια μαγείας αυτά τα ερωτήματα.

Κάποιες φορές πρέπει απλά να πούμε στον εαυτό μας «δεν έχεις τίποτα, σήκω και πάτα το...».